

MEDIJI O ZDRAVSTVU

utorak, 21. april 2026.godine

RTS- Lek koji smiruje, ali stvara naviku: Šta stoji iza odluke o povlačenju Ksanaksa

BLIC- Datum koji menja svest u Srbiji: Više od 500.000 ljudi dobija svoj Nacionalni dan

NOVOSTI- Briga za "osmake": "Dan otvorenih vrata" Doma zdravlja u Novom Sadu za učenike osnovnih škola

POLITIKA- Počela nedelja imunizacije

Lek koji smiruje, ali stvara naviku: Šta stoji iza odluke o povlačenju Ksanaksa

Američka državna agencija za kontrolu lekova je hitno naložila povlačenje leka „Ksanaks" sa tržišta. Dodelila mu je drugi najviši nivo rizika, što znači da može biti opasan. Koliko se pije u Srbiji, kome je propisivan, šta je sporno u njegovom delovanju, kakve su kontrole sprovedene i koje su sada alternative, za Jutarnji program je objasnio neuropsihijatar dr Vladimir Diligenski.

Odluka FDA da hitno povuče određene serije leka Ksanaks sa tržišta, uz dodeljivanje visokog nivoa rizika, izazvala je pažnju i u Srbiji. Reč je o leku koji se decenijama koristi u lečenju anksioznosti, ali i o preparatu koji, prema rečima stručnjaka, nosi određene rizike – pre svega zbog mogućnosti razvoja zavisnosti.

Neuropsihijatar dr Vladimir Diligenski objašnjava da se ova odluka pre svega odnosi na određene forme i serije, a ne na celokupnu terapijsku primenu leka, koja je i dalje veoma široka.

„Lek je veoma raširen i u upotrebi je već jedno trideset godina. Vrlo je dobro proučen. Mislim da se ova odluka više odnosi na depo formu, odnosno varijantu sa produženim oslobađanjem“, navodi gost Jutarnjeg programa i napominje da je ključni problem kod ovog leka što ima kratkotrajno dejstvo.

„Pa se javlja takozvani ‘clock watching’ sindrom – pacijent gleda na sat kada će uzeti sledeću dozu. Kada lek nestane iz krvi, osećate se napeto, razdražljivo i neraspoloženo i tražite novu dozu. Tako se razvija navika“, ističe dr Diligenski.

Zavisnost kao ključni rizik

Benzodiazepini, grupa lekova kojoj pripada i Ksanaks, mogu dovesti do zavisnosti, naročito ako se koriste bez kontrole.

„Navika je veoma česta na benzodiazepine, ali treba imati u vidu da za njih nemamo pravu zamenu. Gradonačelnik Njujorka, Đulijani, svojevremeno je zabranio slobodnu prodaju tih benzodiazepina i dobio je kao bumerang, da je porasla potrošnja alkohola za pedeset posto“, napominje doktor.

Ksanaks je pre svega lek za anksioznost, iako se koristi i za nesanicu, ali to nije njegova osnovna namena. U psihijatriji ova vrsta lekova najčešće se prepisuje uz antidepresive i tada je njihovo dejstvo najbolje.

Situacija u Srbiji i preporuke pacijentima

Odluka FDA trenutno važi za američko tržište, a u Srbiji se tek očekuju eventualne reakcije nadležnih institucija.

„Ne bih pravio paniku. To još nije stiglo kod nas. Treba sačekati zvanične preporuke“, ističe dr Diligenski.

Takođe, napominje da postoje značajne razlike između originalnih i generičkih lekova gde postoji dozvoljena varijacija od 70 do 130 odsto u delovanju, i pacijenti često osećaju razliku u zavisnosti od proizvođača, iako je u pitanju isti lek.

„Tu je razlika između tih generika i originatora, koji su direktno iz fabrike koja ga je proizvela. No, drugo jako važno, kad se pojavi novi lek, fabrika ima pravo deset godina ekskluzivno sama da prodaje i nema pravo niko da dobije licencu. Posle deset godina ističe licenca i oni su dužni da daju formulu da mogu i druge fabrike da prave“, objašnjava neuropsihijatar.

Alternative u terapiji i pristup lečenju

Pored Ksanaksa, koriste se i drugi lekovi iz iste grupe. „Imamo lorazepam, koji ima određene prednosti, kao i klonazepam koji je veoma efikasan kod paničnih napada“, navodi Diligenski.

Ipak, naglašava da je savremeni pristup lečenju usmeren na drugačiju kombinaciju terapije.

„Umetnost lečenja je da se benzodiazepini daju kratko vreme, a zatim povuku i nastavi terapija antidepresivima. Antidepresivi se mogu dugo koristiti i ne stvaraju zavisnost. Oni leče i anksioznost i depresivnost“, dodaje.

Ekonomija lekova i interes farmaceutske industrije

Diligenski ukazuje i na širi kontekst koji se često zanemaruje – ekonomsku stranu proizvodnje lekova.

„Velike kompanije koje proizvode takve lekove, koji su jeftini, često ih i povuku jer nemaju veliki komercijalni interes. Onda dolaze neki novi, skuplji lekovi, što je takođe deo tržišne logike“, objašnjava dr Diligenski.

Podseća da su benzodiazepini među najstarijim i najjeftinijim lekovima u ovoj oblasti.

„Posle duge upotrebe cena im pada i onda više nisu komercijalno zanimljivi. I to ponekad utiče na odluke da li će se proizvoditi ili ne“, ističe gost Jutarnjeg programa.

Zašto nema novih lekova

Još jedan problem je što decenijama nije razvijen novi lek sličnog tipa.

„Za poslednjih trideset, četrdeset godina nije pronađen nijedan novi anksiolitik kao što su benzodiazepini. Došlo se u ćorsokak“, ističe neuropsihijatar. Ipak, ovi lekovi i dalje imaju značajnu ulogu.

„To su stari lekovi, ali i dalje efikasni. Kao i aspirin – i dalje je u upotrebi jer ništa bolje nije pronađeno.“

Iako odluka FDA izaziva zabrinutost, stručnjaci poručuju da je važno razumeti kontekst.

„Mnogo je bilo slučajeva da se lekovi povuku pa vrate. Ne treba se uznemiravati, već sačekati zvanične stavove“, zaključuje dr Diligenski.

Poruka je da lekovi poput ksanaksa ostaju važan deo terapije, ali uz oprez, kontrolu i jasno vođen plan lečenja.

Datum koji menja svest u Srbiji: Više od 500.000 ljudi dobija svoj Nacionalni dan

Srbija dobija Nacionalni dan atopijskog dermatitisa

Ovo je važan korak ka boljem statusu svih obolelih u našoj zemlji

Ono što mnogi površno vide kao "običan osip", za pola miliona građana Srbije predstavlja svakodnevnu borbu sa nesnosnim svrabom, nesanicom i izolacijom. Zbog toga, 22. april postaje Nacionalni dan

atopijskog dermatitisa i šalje jasnu poruku - pacijenti sa hroničnim upalama kože više nisu nevidljivi za sistem.

Atopijski dermatitis je mnogo više od estetskog problema ili prolazne iritacije. Reč je o hroničnom zapaljenskom oboljenju kože koje pogađa svako peto dete u Srbiji, ali i ogroman broj odraslih. Iako sa ovom dijagnozom živi više od 500.000 ljudi, bolest je i dalje neodovoljno prepoznata, praćena stigmatizacijom, nerazumevanjem okoline i često otežanim pristupom najsavremenijim terapijama.

Srbija se sada pridružuje zemljama koje sistemski pristupaju ovom izazovu, zahvaljujući Nacionalnom udruženju "Alergija i ja", koje je u saradnji sa Udruženjem dermatovenerologa Srbije ustanovilo 22. april kao Nacionalni dan atopijskog dermatitisa u Srbiji.

Ovim činom, atopijski dermatitis je prepoznat kao ozbiljan javnozdravstveni izazov u našoj zemlji, a ne samo kao "bezazlen osip".

Bolest koja ne miruje: Uticaj na celu porodicu

Atopijski dermatitis ne bira uzrast, a njegovi simptomi ostavljaju duboke tragove ne samo na telu, već i na mentalnom zdravlju.

- Atopijski dermatitis nije samo bolest kože. To je stanje koje utiče na san, koncentraciju, socijalne odnose i mentalno zdravlje pacijenata i čitavih porodica. Ustanovljavanjem Nacionalnog dana šaljemo jasnu poruku: ovi pacijenti nisu nevidljivi i zaslužuju sistemsku podršku, bolje terapije i razumevanje okoline - ističe Snežana Šundić-Vardić, predsednica Nacionalnog udruženja "Alergija i ja".

Stručni skup "U mojoj koži": Odgovori na ključna pitanja

Samo tri dana nakon obeležavanja prvog Nacionalnog dana, u subotu (25. aprila) biće održan akreditovani stručni skup u Beogradu pod nazivom "U mojoj koži". Ovaj skup okupiće najeminentnije dermatologe, alergologe i pedijatre iz Srbije i regiona.

- Cilj nam je da okupimo lekare i predavače kojima je u fokusu ovo često zapaljensko oboljenje kože - atopijski dermatitis, sa jakim svrabom kao glavnim simptomom. Multidisciplinarni pristup ovoj temi daće odgovore na pitanja uzroka, dijagnostike, aktuelne i buduće terapije, nege obolelih i psihosocijalnog uticaja ovog oboljenja na pacijenta i porodicu - naglašava primarijus dr sci. med. Miroslav Dinić, dermatovenerolog, u ime Udruženja dermatovenerologa Srbije.

Regionalna saradnja i savremena rešenja

Program skupa obuhvata 12 predavanja vodećih stručnjaka koji će pokriti sve aspekte bolesti – od genetike i alergoloških testiranja, do najnovijih sistemskih terapija prilagođenih uzrastu pacijenta.

Među temama su:

etiologija, patogeneza i savremena dijagnostika atopijskog dermatitisa,

lokalna i sistemska terapija u zavisnosti od uzrasta i težine bolesti,
psihodermatologija i uticaj hronične bolesti na mentalno zdravlje,
alergološka testiranja i uloga kontaktne alergije,
uloga probiotika i antihistaminika u lečenju,
primeri dobre prakse iz regiona,
komunikacija između lekara i pacijenata.

Predavači su istaknuti stručnjaci među kojima su:

prof. dr Dušan Škiljević,
prof. dr Svetlana Popadić,
prof. dr Mirjana Gajić Veljić,
dr Aleksandra Vukov,
prim. dr sci. med. Miroslav Dinić,
dr Jovan Lalošević.

Kao i gosti iz regiona:

prof. dr Nives Pustišek (Hrvatska),
dr Lidija Bojanić (Slovenija),
dr Sanja Umčević Šipka (Bosna i Hercegovina),
i Špela Novak (Društvo AD Slovenija).

Svakodnevnica kroz objektiv: Izložba koja budi empatiju

Pored stručnih predavanja, posetioci će imati priliku da vide i fotografsku izložbu "U mojoj koži". Fotografije prikazuju realnu, često sirovu svakodnevicu ljudi koji žive sa atopijskim dermatitisom, koristeći vizuelni jezik da bi dočarale ono što je rečima nekada teško opisati.

Prijave za skup i dalje otvorene, podsećaju iz Nacionalnog udruženja "Alergija i ja" koje je posvećeno podršci, edukaciji i zagovaranju prava pacijenata sa alergijskim i atopijskim oboljenjima u Srbiji. Udruženje postoji već 8 godina je član vodećih međunarodnih organizacija u oblasti alergija i kožnih bolesti.

вечерње НОВОСТИ

Briga za "osmake": "Dan otvorenih vrata" Doma zdravlja u Novom Sadu za učenike osnovnih škola

„DAN otvorenih vrata“ Doma zdravlja u Novom Sadu, namenjen učenicima završnog razreda osnovnih škola, biće održan u subotu, 25. aprila od 9 do 17 časova, u Savetovalištu ambulante „Jovan Jovanović Zmaj“, u Ulici Zmaj Ognjena Vuka broj 19.

Učenici osmih razreda osnovnih škola, koji nemaju izabranog pedijatra, moći će da urade sistematski pregled i vakcinaciju dT i HPV vakcinom.

- Imunizacija dece DITEVAKSAL-T (dT) vakcinom, adsorbovanom, protiv zaraznih bolesti Difterije i Tetanusa, obavezna je po važećem Pravilniku o imunizaciji za Republiku Srbiju. Prima se sa navršениh 14, a do 18. godine života. HPV vakcina i dalje pripada preporučenim vakcinama. Njome se u Domu zdravlja Novi Sad besplatno i svakodnevno vakcinišu mladi uzrasta 9 do 19 godina, a predstavlja osnovnu prevenciju u borbi protiv infekcije humanim papiloma virusima i nastanka pojedinih vrsta karcinoma. Za decu mlađu od 15 godina potreban je pisani pristanak roditelja, odnosno, staratelja- kažu u Domu zdravlja Novi Sad i pozivaju učenike da iskoriste priliku i izbegnu moguće gužve u narednim mesecima.

Prostorije Savetovališta „Jovan Jovanović Zmaj“, nalaze se na prvom spratu starog objekta ambulante, a ulaz je broj 6, sa Bulevara kralja Petra prvog. Najava dolaska nije potrebna. Po završetku pregleda učenici dobijaju potvrdu pedijatra neophodu za nastavak sistematskih pregleda za upis u pojedine srednje stručne škole.

ПОЛИТИКА

Počela nedelja imunizacije

Pod sloganom „Za svaku generaciju – vakcine deluju” akcentat ovogodišnjeg događaja je jačanje uverenja o potrebi zaštite svake osobe od bolesti koje se mogu sprečiti vakcinacijom

Nedelja imunizacije je godišnji događaj koji je u Evropi počeo juče i čije obeležavanje traje do 25. aprila pod sloganom „Za svaku generaciju – vakcine deluju”. Cilj je povećanje obuhvata i izgradnje pozitivnih stavova prema neophodnosti imunizacije. Akcentat je na povećanju obuhvata imunizacijom jačanjem uverenja o potrebi zaštite svake osobe od bolesti koje se mogu sprečiti vakcinacijom, sa posebnim akcentom na decu iz teško dostupnih vulnerabilnih i marginalizovanih grupa.

Slogan za 21. Nedelju imunizacije odabran je kako bi se promovisala svest o ulozi koju imunizacija ima u prevenciji bolesti i zaštiti života, sa naglaskom na neophodnost visokog obuhvata imunizacijom u svakoj zajednici, te da bi se sprečilo epidemijско javljanje bolesti sada, ali i u budućnosti.

U saopštenju Instituta za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut” navedeno je da je imunizacija jedna od najuspešnijih javnozdravstvenih inicijativa, jer se njome preveniraju bolesti, komplikacije i smrtni ishodi od vakcinama preventabilnih bolesti kao što su: dečja paraliza, difterija, tetanus, veliki kašalj, hepatitis Be, morbili, zaušci, rubeola, neke vrste zapaljenja pluća, prolivi izazvani rotavirusom i rak grlića materice.

„Potrebno je širiti informacije o vakcinama i važnosti imunizacije i podsticati napore za unapređenje javnog zdravlja, stvaranjem i unapređenjem partnerstva i inicijativa sa profesionalcima i omladinskim organizacijama posvećenim promovisanju imunizacije. Održavanje kontinuiteta u sprovođenju nacionalnih programa imunizacije ima prioritet koji ni na koji način ne sme biti ugrožen”, naveo je „Batut”.

Procenjuje se da imunizacija sačuva četiri miliona života godišnje, a svake godine se registruju dva do tri miliona smrtnih ishoda od pneumokoknih infekcija, rotavirusnih infekcija, difterije, tetanusa, velikog kašlja, malih boginja kod nevakcinisanih lica, među kojima je najviše dece ispod pet godina. „Imunizacija je doprinela iskorenjivanju velikih boginja i doprinosi iskorenjivanju dečje paralize, a broj obolelih od malih boginja, rubeole, tuberkuloze, velikog kašlja, tetanusa i difterije je značajno opao”, saopštio je „Batut”.

Ističu da su vakcine već dugo jedan od najmoćnijih alata u javnom zdravlju. „Više od 200 godina vakcine štite generacije ljudi. Toliko su uspešne da su mnoge bolesti koje su nekada izazivale strah danas retke u mnogim delovima sveta. Vakcine su spasile više od 150 miliona života u poslednjih 50 godina, zato što su ljudi donosili odluku da zaštite sebe, svoju decu i druge. Vakcine su dokazano sredstvo prevencije teških bolesti, koje na bezbedan način svake godine štite stotine miliona ljudi”, ukazano je u saopštenju.

Takođe, vakcine se razvijaju kroz rigorozna naučna istraživanja, pažljivo se testiraju i kontinuirano prate u pogledu bezbednosti i efikasnosti. „Odluke porodica da vakcinišu svoju decu, zajedno sa posvećenošću zdravstvenih radnika da dođu do svakog deteta, doprinele su povećanju preživljavanja odojčadi za 40 odsto u poslednjih 50 godina i zaštitile desetine miliona dece od trajnih invaliditeta”, ukazali su iz Instituta.

Podsećaju da se u adolescenciji primaju revakcine za održavanje imuniteta, kao i da je moguće primiti i dodatne vakcine u odraslom dobu kada imunski sistem sa godinama prirodno slabi, što povećava rizik od teških infekcija. „Batut” je saopštio da „smo na polovini puta do ostvarenja ciljeva Evropske agende imunizacije 2030. i Globalne agende imunizacije 2030” i podseća na podatke za evropski region SZO iz 2025. godine, kada je registrovano 33.998 slučajeva morbila, što je za 75 odsto manje u odnosu na 2024. godinu.

U Srbiji se održava endemsko prisustvo morbila, a prema podacima „Batuta”, tokom 2025. godine na teritoriji naše zemlje registrovano je 210 slučajeva morbila. Kada je reč o drugim bolestima koje je moguće sprečiti vakcinacijom – u prošloj godini prijavljeno je i 18 slučajeva velikog kašlja.

Gradski zavod za javno zdravlje Beograd, povodom Nedelje imunizacije, ukazao je na značaj vakcinacije i naveo podatke za 2025. godinu koji pokazuju da je na teritoriji Beograda prijavljena jedna epidemija morbila u Gradskoj opštini Obrenovac 5. septembra, zbog pet obolelih osoba, kao i da je ta epidemija objavljena 10. oktobra, a iste godine na teritoriji glavnog grada registrovane su tri osobe obolele od velikog kašlja.

Nedelja imunizacije je inicijativa koja je koordinirana od strane Regionalne kancelarije Svetske zdravstvene organizacije (SZO) za Evropu, u saradnji sa zemljama članicama i partnerima.

Ovu nedelju je inicirala SZO 2005. godine, a u njeno obeležavanje Srbija se uključila od početka.

Vakcinacija je spasila 154 miliona života širom sveta

Komesar EU za zdravlje i dobrobit životinja Oliver Varheji, regionalni direktor SZO za Evropu Hans Kluge i regionalna direktorka UNICEF-a za Evropu i Centralnu Aziju Ređina De Dominičis naveli su u zajedničkoj

izjavi da se procenjuje da je od 1974. godine vakcinacija spasila 154 miliona života širom sveta. U Evropi, endemski poliomijelitis iskorenjen je 2002. godine, a male boginje i rubeole gotovo da su eliminisane, prenela je Beta. Od 2000. do 2024. godine, broj slučajeva rubeole je smanjen za više od 99 odsto, difterije za 90 odsto i zauški za 95 odsto. Mnoge države su proširile program imunizacije protiv drugih bolesti opasnih po život dece, uključujući meningitis, upalu pluća i rotavirus. U gotovo svim evropskim zemljama sprovodi se vakcinacija protiv humanog papiloma virusa (HPV) da bi se sprečio rak grlića materice i drugi oblici raka koje taj virus može da izazove. Ipak, stope imunizacije opadaju u nekim zemljama, dok raste broj zemalja sa velikim epidemijama bolesti koje se mogu sprečiti vakcinacijom.